

Nr 92

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till resegarantilag; given Stockholms slott den 17 mars 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till ny resegarantilag. Lagen är avsedd att ersätta nuvarande lag (1967: 203) om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet, vilken gäller till och med den 30 juni 1972.

Förslaget innebär, att den som anordnar sällskapsresa till utomnordiskt land liksom hittills skall vara skyldig att ställa säkerhet. För reseagenter utsträcks skyldigheten att ställa säkerhet att gälla alla resor som agenten förmedlar.

En annan utökning av lagstiftningens räckvidd följer av att s. k. allt-i-ett-resor föreslås bli likställda med sällskapsresor.

Säkerhet får enligt förslaget liksom enligt nuvarande tillfälliga lag tas i anspråk för återbetalning av medel, vilka erlagts för resa, som blir inställd. I fråga om sällskapsresa, som påbörjats men inte slutförts, får säkerheten tas i anspråk för resenärernas uppehälle i utlandet och deras återresa. Därutöver föreslås säkerheten kunna utnyttjas för att lämna resenärerna skäligen ersättning för värdet av förmåner resenärerna går miste om när en resa avkortas.

Säkerhet föreslås för arrangör gälla minst 200 000 kr.

Ärenden om ianspråktagande av säkerhet skall liksom hittills prövas av resegarantinämnden.

Den nya lagen avses träda i kraft den 1 juli 1972.

Förslag till Resegarantilag

Häri genom förordnas som följer.

1 § Den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa till annat land än Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige skall, innan resan marknadsföres, ställa säkerhet hos kommerskollegium oavsett om resan utgår från Sverige eller annat land.

Detsamma gäller i fråga om den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar inom eller utom riket anordnad sällskapsresa med färdmål, som avses i första stycket.

2 § Med sällskapsresa avses i denna lag resa, som utformats för en under åtminstone någon del av resan sammanhållen grupp av resenärer.

Med sällskapsresa likställes individuell resa, om resan marknadsföres med i förväg uppgjort program och priset innefattar, förutom resekostnad, även kostnad för övernattning på annan plats än på färdmedlet.

3 § Om kommerskollegium icke medger annat, skall säkerhet bestå av en av bank eller försäkringsbolag utfärdad betalningsutfästelse, som fullgöres vid anfordran.

4 § Säkerhet skall gälla det belopp, som kommerskollegium med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning bestämmer. Beloppet skall uppgå till minst 200 000 kronor för den som anordnar sällskapsresa eller förmedlar utom riket anordnad sällskapsresa och till minst 50 000 kronor för den som förmedlar inom riket anordnad sällskapsresa. Om särskilda skäl föreligger, får kollegiet fastställa säkerheten till lägre belopp eller helt efterge kravet på säkerhet.

5 § Företagare är skyldig att till kommerskollegium i den ordning kollegiet föreskriver lämna de uppgifter om sin rörelse, som är nödvändiga för prövning av säkerheten.

Efterkommes ej anmaning att lämna sådan uppgift, får kollegiet vid vite förelägga den försumlige att fullgöra sin skyldighet.

6 § Säkerhet får tagas i anspråk för återbetalning av medel, vilka erlagts för sällskapsresa, som blir inställd eller eljest icke kommer till stånd. I fråga om sällskapsresa, som påbörjats men icke slutförts, får säkerheten tagas i anspråk för resenärernas uppehälle i utlandet, deras återresa och skälig ersättning till dem för värdet av de förmåner, som de gått miste om genom att resan avkortats.

Har företagare som ställt säkerhet försatts i konkurs eller måste han antagas vara på obestånd, får säkerheten tagas i anspråk även för att bestrida nödvändiga kostnader för dels biträde åt deltagare i sällskapsresa som avbrutits, dels utredning i ärende om säkerhetens ianspråktagande.

Medel som utbetalats får återkrävas från resenär endast om denne genom otillbörligt handlande orsakat kostnad för vilken medlen tagits i anspråk.

7 § Säkerhet, som ställts av den som förmedlar sällskapsresa, får ej utnyttjas, om anordnare av resan ställt säkerhet av beskaffenhet att kunna tagas i anspråk enligt denna lag.

8 § Framställning om att säkerhet skall få tagas i anspråk skall göras inom sex månader efter det att den resa, som avses med framställningen, inställts, förklarats ej komma till stånd eller avbrutits eller, i fall som avses i 6 § andra stycket, efter det att kostnaden uppkommit. Försummas det, upphör rätten till ersättning ur säkerheten.

9 § Ärende om ianspråktagande av säkerhet prövas av en särskild nämnd, resegarantinämnden.

10 § Nämnden består av ordförande och fyra andra ledamöter, av vilka två utses bland personer, som kan anses företräda konsumentintressen, och två bland personer, som kan anses företräda företagarintressen. För varje ledamot finnes erforderligt antal ersättare. Ordföranden och ersättare för honom skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv.

Ordförande, andra ledamöter och ersättare förordnas av Konungen.

11 § Nämnden är beslutförför, när ordföranden och två andra ledamöter är närvarande. I beslut skall lika antal företrädare för konsumentintressen och företagarintressen delta.

Som nämndens beslut gäller den mening varom de flesta ledamöterna förenar sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

Ordföranden kan ensam på nämndens vägnar företaga förberedande åtgärd och pröva ärende av mindre vikt.

12 § Kommerskollegium verkställer de utbetalningar, som nämnden beslutat.

13 § Kommerskollegium skall återlämna säkerhet, som icke längre fyller något ändamål.

14 § Den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa till annat land än Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, för vilken resa han ej före marknadsförandet ställt säkerhet och kommerskollegium icke beslutat om eftergift, dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Till samma straff dömes den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte förmedlar inom eller utom riket anordnad sällskapsresa med färdmål, som avses i första stycket, om han ej ställt säkerhet för resan och kollegiet icke beslutat om eftergift.

Den som vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 5 § första stycket uppsåtligt eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

15 § Mot kommerskollegiets beslut om vitesföreläggande får talan ej föras. Talan mot annat beslut av kollegiet enligt denna lag föres hos Konungen genom besvär.

Mot resegarantinämndens beslut får talan ej föras.

Har säkerhet tagits i anspråk för betalning som bort utgå ur annan säkerhet, får resegarantinämnden upptaga ärendet till ny prövning.

16 § Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av kommerskollegium.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1972, då lagen (1967: 203) om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet upphör att gälla.

Den gamla lagen skall även utöver vad som följer av ikraftträdandebestämmelserna till den lagen alltjämt äga tillämpning på sällskapsresa, för vilken säkerhet ställts eller bort ställas före den 1 juli 1972.

Från och med den dag, då den nya lagen enligt därå meddelad uppgift utkommer från trycket i Svensk författningssamling, får säkerhet ställas hos kommerskollegium enligt denna lag och kollegiet pröva fråga om nedsättning eller eftergift av kravet på säkerhet.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 17 mars 1972.

Närvarande: Ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om ny *resegarantilagstiftning* samt anför.

1 Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1971 tillkallades den 4 juni samma år en sakkunnig¹ med uppdrag att utreda frågan om fortsatt giltighet av lagen (1967: 203) om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet, vilken lag gäller till och med den 30 juni 1972.

Den sakkunnige, som arbetade under namnet resegarantiutredningen, avlämnade den 24 januari 1972 betänkandet (Ds H 1972: 1) Ny resegarantilag. Betänkandet innehåller förslag till en permanent resegarantilag. Förslaget torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av socialstyrelsen, statens järnvägar (SJ), luftfartsverket, kommerskollegium, resegarantinämnden, näringsfrihetsombudsmannen (NO), konsumentombudsmannen (KO), statens pris- och kartellnämnd (SPK), statens konsumentråd. Researrangörernas samarbetsorganisation (RTS), Svenska busstrafikförbundet, Svenska resebyråföreningen, Svenska turisttrafikförbundet, Scandinavian airlines system (SAS), Scanair, Sterling airways, Linjeflyg, Sveriges advokatsamfund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges redareförening, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Svenska kommunförbundet. Kommerskollegiet har bifogat yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Örebro, Karlstad, Borås, Luleå och Visby.

¹ Regeringsrådet Åke Martenius.

2 Gällande rätt

Den nu gällande lagen om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet trädde i kraft den 1 juli 1967. Den har begränsad giltighetstid och gäller till och med den 30 juni 1972.

Enligt 1 § första stycket skall den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa till utomnordiskt land ställa säkerhet hos kommerskollegium. Säkerhet skall ställas oavsett om resan utgår från Sverige eller från annat land. Skyldighet att ställa säkerhet föreligger vidare enligt 1 § andra stycket för den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar utom riket anordnad sällskapsresa till utomnordiskt land (agent).

Med sällskapsresa avses i lagen varje resa som utformats för en under åtminstone någon del av resan sammanhållen grupp av resenärer (1 § tredje stycket).

En researrangör måste alltså ställa säkerhet inte bara om han har till yrke att driva sällskapsreserörelse utan även om han tillfälligt anordnar en sällskapsresa och därvid avser att bereda sig vinning i någon form. Skyldighet att ställa säkerhet föreligger oberoende av resans utgångspunkt, varaktighet, deltagarantal, typ (nöjes-, affärs- eller studieresa etc.) och färdsätt (flyg, båt, tåg, buss eller bil).

Säkerheten skall bestå av en av bank eller försäkringsbolag utfärdad betalningsutfästelse, som fullgörs vid anfordran (2 §). Även andra typer av säkerheter kan dock godtas av kommerskollegium. Det ankommer på kollegiet att med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning bestämma säkerhetens belopp. Minsta beloppet skall i regel vara 200 000 kr. (3 § första stycket). Om synnerliga skäl föreligger, får dock kollegiet fastställa säkerheten till lägre belopp eller helt efterge kravet på säkerhet. Företagaren är skyldig att till kollegiet lämna de uppgifter om sin rörelse, som är nödvändiga för prövning av säkerheten (3 § andra stycket).

Ställd säkerhet får tas i anspråk för utbetalning i två fall. Det ena fallet avser sällskapsresa som blir inställd. Därvid får säkerheten användas för att återbetala medel, vilka erlagts för resan. Det andra fallet avser sällskapsresa som påbörjats men inte slutförts. Säkerheten får då tas i anspråk för resenärernas uppehälle i utlandet och deras återresa (4 § första stycket). Medel som utbetalats får återkrävas från resenären endast om denne genom otillbörligt handlande orsakat kostnad för vilken medlen tagits i anspråk (4 § andra stycket).

Resenärerna har inte tillförsäkrats rätt att med utnyttjande av garantimedlen stanna på den främmande platsen under den tid, som ställts i utsikt vid reseavtalets ingående. Lagen syftar nämligen i första hand till att ge resenärerna ett socialt betingat minimiskydd och inte till att garantera, att reseföretaget uppfyller alla sina åtaganden enligt

reseavtalet. Anser en resenär, att reseföretaget inte gett honom de förmåner som utlovats, får han i vanlig ordning vända sig till reseföretaget för att få ersättning för de förmåner han gått miste om. Kan frivillig uppgörelse inte nås, får resenären vända sig till allmänna reklamationsnämnden eller anlita den vanliga domstolsvägen.

Ärenden om ianspråktagande av ställd säkerhet prövas av en särskild nämnd, resegarantinämnden (5 §). Nämnden består av ordförande och två andra ledamöter, av vilka den ene utses bland personer, som kan anses företräda konsumentintressen, och den andre bland personer, som kan anses företräda företagarintressen. För varje ledamot skall finnas ersättare. Ordföranden och ersättare för honom skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv. Ledamöter och ersättare förordnas av Kungl. Maj:t. Som nämndens beslut gäller den mening, varom de flesta förenar sig. Har alla ledamöterna olika mening, gäller ordförandens (6 §).

Talan får inte föras mot resegarantinämndens beslut i fråga om ianspråktagande av säkerhet (7 §).

Kommerskollegium verkställer de utbetalningar, som resegarantinämnden beslutat (8 §). Ställd säkerhet, som inte längre fyller något ändamål, skall kollegiet återlämna (9 §). Den som bryter mot föreskrifterna i 1 § kan enligt 10 § dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av lagen får meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av kommerskollegium (11 §). Några sådana föreskrifter eller något sådant bemyndigande har dock inte meddelats.

3 Utredningen

3.1 Lagstiftningens allmänna upplägning

Utredningen erinrar om att den omedelbara anledningen till resegarantilagens tillkomst var de s. k. skandalresorna, som under 1960-talets första hälft väckte stor uppmärksamhet i pressen och i radio och teve. Det var härvid fråga om sällskapsresor som helt plötsligt blivit inställda utan eller med mycket kort varsel eller som kunnat avgå först efter det att särskilda åtgärder tillgripits. Bakom skandalresorna stod i huvudsak ett fåtal små reseföretag utan tillräckliga ekonomiska resurser och i många fall också utan andra väsentliga förutsättningar för att kunna driva sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt. I förhållande till hela antalet sällskapsresor var antalet skandalresor inte särskilt stort. Förekomsten av skandalresorna bedömdes dock såsom ett så allvarligt missförhållande, att det påkallade åtgärder från statsmakternas sida.

Enligt utredningen har skandalresorna numera praktiskt taget försvunnit. Orsaken härtill ligger dels i den allmänna utveckling och stabilisering av resebranschen som ägt rum efter charterresornas genombrott under slutet av 1950-talet och 1960-talets första år, dels i tillkomsten av nuvarande lagstiftning. Emellertid har skandalresorna efterträtts av en annan företeelse, s. k. resebyråkrascher, som från den enskilde resenärens synpunkt ofta medför liknande olägenheter som en skandalresa och dessutom i allmänhet drabbar avsevärt flera resenärer på en gång än vad skandalresorna brukade göra.

Under den tid nuvarande lag gällt har ett tiotal sällskapsresecarrangörer inställt betalningarna och avbrutit sin verksamhet. Av resegaranti-medel har i dessa fall utbetalts drygt 1,4 milj. kr., varav ca 1,3 milj. kr. till omkring 2 500 personer i ersättning för förskottsbetalda inställda resor och resterande 130 000 kr. till 500 resenärer som befunnit sig utomlands. Av de sistnämnda har huvuddelen kunnat fullfölja sina resor eller fått sina resor avkortade med högst en vecka. De ställda säkerheterna har då kunnat tas i anspråk för betalning av kostnaderna för resenärernas uppehälle i utlandet i avvaktan på hemfärden, och flygföretagen har i enlighet med luftfartsverkets villkor för charterflygningar alltid ombesörjt hemtransporten utan särskild kostnad för resenärerna. I fråga om ett mindre antal bussresenärer har resegarantin använts till betalning av hemresan.

Flertalet krascher har drabbat företag, som i branschkrascher betraktats såsom seriösa och som haft en branschkundig och välrenommerad ledning. Utredningen har inte närmare analyserat orsakerna till krascherna men hävdar, att betalningsinställelserna mestadels synes ha orsakats av otillräckliga ekonomiska resurser, ibland i förening med försök att genomföra alltför ambitiösa och omfattande reseprogram eller satsning på alltför exklusiva resmål. Sällskapsresebranschen är ganska konjunkturkänslig och vidare har svängningar i resmålens popularitet, politiska störningar och naturkatastrofer visat sig kunna bli ödesdigra för arrangörerna. Branschen är också i viss utsträckning beroende av väderleksförhållandena. Priskonkurrensen är hård och man kalkylerar med hög platsbeläggning i planen. Verksamheten kan därför snabbt bli förlustbringande även vid ganska obetydliga rubbningar av de förutsättningar som ligger till grund för ett företags reseprogram.

Utredningen betonar att det i ett på fri konkurrens grundat näringsliv är naturligt och oundvikligt att företag av olika anledningar kan råka i ekonomiska svårigheter och tvingas upphöra med sin verksamhet. Risken för ett ekonomiskt sammanbrott för ett sällskapsreseföretag är emellertid, framhåller utredningen, från allmän synpunkt allvarlig eftersom en bred allmänhet deltar i sällskapsresor. Sällskapsresedeltagarna försätts ibland i svåra situationer utomlands. Eftersom dessutom förskottsbetalning är bruklig i branschen har resenärerna små möjlig-

heter att undvika de förluster, som ett sammanbrott kan föra med sig för dem.

Enligt utredningen råder det i vårt land också enighet om att det för sällskapsresebranschens del föreligger ett så starkt behov av att beakta konsumenternas intressen, att det måste ankomma på statsmakterna att tillse att ett effektivt konsumentskydd finns inom denna bransch.

Vid nuvarande lags tillkomst anfördes principiella betänkligheter från näringsfrihetssynpunkt. Införandet av skyldighet för reseföretag att ställa säkerhet var nämligen ett avsteg från den näringspolitiska linje, som följts under senare år och som syftar till så fri konkurrens som möjligt mellan näringsutövarer. Med hänsyn till att lagstiftningen innebar en nyhet på det näringsrättsliga området förordades att den skulle tas upp till förnyad prövning, sedan man haft tillfälle att studera verkningarna. Lagens giltighetstid begränsades därför till fem år.

Utredningen har vid sin undersökning av marknadsstrukturen funnit att de mindre företagen i branschen liksom anordnande av sällskapsresor i liten skala befinner sig på tillbakagång, medan en förskjutning mot ett antal medelstora och större företag pågår. Ett tiotal av de större företagen inom branschen svarar redan nu för omkring 3/4 av antalet sällskapsresenärer. Att se minskningen av antalet små företag som en mer eller mindre direkt följd av kravet på ställande av säkerhet finner utredningen knappast vara riktigt. Snarare bör förändringen främst hänföras till orsaker liknande dem som på många andra håll i näringslivet legat bakom utvecklingen mot stordrift och företagskoncentration. Utredningen gör den bedömningen att kravet på säkerhet måhända kan antas ha haft en viss churu inte alltför stark nyetable-ringshindrande verkan och att kravet otvivelaktigt också haft en sane-rande effekt till gagn för konsumenterna. Lagens konkurrensbegränsande verkningar motiverar enligt utredningen inte att lagen slopas eller ges en ändrad principiell utformning. Med anledning av att det från branschhåll gjorts gällande, att det skulle kunna vara värdefullt för företagens effektivitet och därmed även för konsumenterna, om säkerheterna i stället för att ligga bundna kunde få arbeta i företagen, har utredningen emellertid även övervägt två andra system. Det ena av dessa skulle innebära att en för hela branschen gemensam fond upprättades och det andra att en obligatorisk skyldighet att försäkra varje deltagare i en sällskapsresa infördes.

Eftersom det nuvarande systemet befunnits fungera i huvudsak utan allvarligare anmärkningar och då det efter preliminära övervägningar framstått såsom i hög grad osäkert om en utformning av lagstiftningen efter andra linjer över huvud taget är genomförbar, har dock utredningen inte närmare utrett de två andra övervägda systemens verkningar vid alternativa utformningar. Utredningen har i stället funnit det

mest ändamålsenligt, att det nuvarande systemet bibehålls tills vidare och får ligga till grund för en permanent lagstiftning på området och att endast de ändringar vidtas, som betingas av de hittills gjorda erfarenheterna. Först om det i framtiden skulle visa sig att ett skydd av samma värde för allmänheten kan erhållas för lägre kostnad på annat sätt, bör enligt utredningen övervägas om det finns anledning att utforma skyddet efter andra principer.

3.2 Utredningens ändringsförslag

3.2.1 Lagstiftningens omfattning

Utredningen framhåller, att vid den nuvarande lagens tillkomst intresset i första hand var inriktat på att man skulle ge hjälp åt de sällskapsresedeltagare, som vid ett fallissemang befann sig på utrikes ort. De rådande missförhållandena hänförde sig dock ej till sällskapsresor till de nordiska länderna. Härtill kom, att en resekrasch, som drabbade resenärer i de nordiska länderna, inte ansågs medföra samma problem som om händelsen inträffat i ett utomnordiskt land. Därför föreskrevs, att skyldigheten att ställa resegaranti endast skulle avse sällskapsresor till utomnordiska länder.

Lagen har enligt utredningen i praktiken kommit att få sin kvantitativt största betydelse när det gäller återbetalning av medel, vilka erlagts för deltagande i sällskapsresa som blivit inställd. En sådan återbetalning ur ställda garantimedel anser utredningen vara lika angelägen oavsett om resan avsett mål utom eller inom Norden. Den finner det därför från rättvisesynpunkt önskvärt att alla deltagare i sällskapsresor erhåller ett likvärdigt skydd och föreslår att lagen utvidgas till att omfatta även sällskapsresor inom Sverige och övriga Norden. För att lagstiftningen inte skall komma att omfatta kortvariga, ofta mycket billiga, gruppresor med buss och båt såsom sightseeingturer av olika slag, veckoslutsresor med buss, shoppingresor till grannländerna etc., föreslår utredningen att sällskapsresa inom Sverige eller till Danmark, Finland eller Norge dock bara skall täckas av lagen, om i sällskapsresan ingår minst tre övernattningar.

Den nuvarande lagens bestämmelser avser alla i Sverige anordnade sällskapsresor. Emellertid förekommer det att en svensk sällskapsresearrangör i sin verksamhet ibland anordnar sällskapsresor, som uteslutande avser utländska turisternas besök i Sverige (s. k. inkommande resor). Karakteristiskt för dessa resor är att de marknadsförs uteslutande utomlands. Utredningen anser att det knappast finns anledning att dessa resor omfattas av det skydd som lagstiftningen ger. Utvidgningen av lagen till att avse alla sällskapsresor, oavsett om en resa avser Sve-

rige eller annat land, bör därför enligt utredningens mening påkalla den begränsningen, att lagen förklaras avse endast sällskapsresa "som helt eller delvis marknadsföres i Sverige".

3.2.2 *Agents skyldighet att ställa säkerhet*

Skyldigheten att ställa säkerhet är i lagen knuten till den som anordnar en sällskapsresa. Den som för annans räkning försäljer eller utbjuder eller eljest förmedlar deltagande i sällskapsresa (agent) behöver däremot inte ställa säkerhet. Lagen utgår från att anordnaren gjort detta. Ett undantag gäller emellertid därvidlag beträffande utomlands anordnade resor. Eftersom anordnaren i dylika fall inte kunnat åläggas att ställa säkerhet enligt den svenska lagen, har skyldigheten att ställa säkerhet i stället lagts på agenten.

Inom sällskapsresebranschen förekommer det i mycket stor utsträckning, att försäljning av sällskapsresor sker genom andra arrangörer eller genom särskilda agenter (resebyråer). Det är i regel ganska svårt såväl för allmänheten som för berörda myndigheter att skilja mellan anordnande och förmedlande verksamhet och det förekommer att en företagare kan uppträda än som agent, än som anordnare allt efter vad som för tillfället framstår såsom tjänligast. Ofta har agenten rätt inte bara att med bindande verkan för anordnaren sälja dennes resor utan också att för anordnarens räkning uppbära betalningen. I andra fall åter har agenten inte rätt att sluta avtal eller uppbära likvid för resan för anordnarens räkning. Förcligger inte någon oklarhet om resevillkoren och är agenten solvent och likvid, saknar detta dock i allmänhet praktisk betydelse. Agenten betalar in avgifterna för resan till anordnaren och resan kommer till stånd i enlighet med det träffade rescavtalet. Om emellertid agenten kommer på obestånd eller får likviditetssvårigheter, så att han inte kan fullgöra betalningen till anordnaren för den av honom sålda resan, kan saken lätt komma i ett annat läge. Arrangören lär i många sådana fall vägra resenären att medfölja resan, om resenären inte själv betalar. Resenären kan då förlora vad han betalat till agenten. Han kan i detta fall inte få ersättning ur den av anordnaren ställda säkerheten.

Enligt utredningens mening är det angeläget att resenären även i här avsedda fall, om det inte är uppenbart att han kan vända sig mot anordnaren, skyddas mot ekonomiska förluster genom att också agenten får ställa garanti.

Sådana agenter som det här är fråga om har vanligen inte ställt säkerhet såsom anordnare av sällskapsresor. De kan emellertid ibland i sin verksamhet komma att självständigt anordna enstaka gruppresor, som i lagens mening är att anse såsom sällskapsresor, t. ex. för en förening eller ett företag. De har då rätteligen att ställa säkerhet såsom

anordnare av sällskapsresa. Eftersom sådana gruppresor inte annonseras föreligger knappast några praktiska möjligheter att utöva effektiv kontroll över att säkerhet verkligen kommer att ställas. Enligt utredningen talar därför skäl för att dessa anordnare redan i sin egenskap av agenter förpliktas ställa viss garanti.

Utredningen framhåller att garantibeloppet för agenterna i allmänhet torde — när det inte är fråga om försäljning av utomlands anordnade resor — kunna sättas förhållandevis lågt. Att ställa en mindre säkerhet bedömer utredningen knappast böra bereda dessa företagare nämnvärda svårigheter. De betänkligheter som från näringsfrihetssynpunkt kan hysas mot att även agent åläggs skyldighet att ställa säkerhet torde därför minska i hög grad. Skyldigheten för agenterna att ställa säkerhet kan även ha en viss branschsanerande verkan.

Av agent ställd säkerhet skall enligt utredningens förslag få tas i anspråk endast när det inte finns någon arrangörssäkerhet att utnyttja.

3.2.3 *Begreppet sällskapsresa*

Med sällskapsresa avses enligt gällande lag resa, som utformats för en under åtminstone någon del av resan sammanhållen grupp av resenärer. Enligt utredningens mening är denna bestämmelse väl ägnad att under lagen föra in alla de slag av sådana gemensamma resor, vilkas deltagare bör åtnjuta skydd enligt lagen, nämligen inte bara de turist- samt vilo- och rekreationsresor av olika slag, som väl närmast brukar hänföras under begreppet sällskapsresa, utan också andra gruppresor som anordnas eller initieras av föreningar av olika slag, studentorganisationer etc. (s. k. slutna grupper).

Enligt gällande lag omfattas ej individuella s. k. inclusive-tour-resor eller allt-i-ett-resor av skyldigheten att ställa resegaranti. Dessa resor står ofta vissa typer av sällskapsresor mycket nära, t. ex. sådana där deltagarna visserligen färdas till och från resmålet med ett gemensamt charterflygplan men på bestämmelseorten bor på olika hotell. Köpes allt-i-ett-resor gemensamt av en grupp människor torde det för övrigt kunna ifrågasättas, om inte en sällskapsresa föreligger. Det förekommer även att researrangörer anordnar dels resor som företas enskilt, t. ex. sådana resor som "Berlin på egen hand", dels alternativt något kostsammare sällskapsresor som skiljer sig från alit-i-ett-resorna endast däri, att resenären på bestämmelseorten får delta i vissa gemensamma arrangemang. Om en företagare, som sålt båda dessa typer av resor, inställer betalningarna, är det svårt att förstå, varför bara de som köpt sällskapsresorna skall kunna göra anspråk på att få tillbaka sina förskotts betalningar ur garantin. Av rättviseskäl bör därför enligt utredningens mening även individuella resor av här ifrågavarande slag omfattas av lagstiftningen, och utredningen föreslår

fördenskull att med sällskapsresa skall likställas annan resa, om i ett gemensamt pris för resan ingår förutom resekostnaderna även kostnader för annat logi än på färdmedlet.

3.2.4 Säkerhetens belopp

Enligt nuvarande lag gäller, att säkerheten skall fastställas till det belopp, som kommerskollegium med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning bestämmer, dock minst 200 000 kr.

Några större olägenheter kan ej anses ha uppstått till följd av bestämmelsen om visst minimibelopp. Utredningen yrkar därför inte att bestämmelsen om visst minsta belopp slopas eller att minimibeloppet sänks med avseende på de företagarkategorier lagen redan nu omfattar.

Utredningen påpekar att en anordnare av sällskapsresor också kan vara agent för andra arrangörer, såväl svenska som utländska. Vid fastställande av säkerhet för en anordnare bör därför också beaktas dennes åtaganden som agent. Detta är särskilt av betydelse om han är agent för en eller flera utländska arrangörer. Utredningens avsikt är däremot inte att säkerheter skall fastställas både för företagarens verksamhet såsom anordnare och för hans verksamhet som agent. Det för en anordnarens säkerhet angivna minsta beloppet 200 000 kr. bör därför enligt utredningen gälla även för det fall att en anordnare samtidigt är agent. Omvänt bör gälla att om en företagare, som ställt säkerhet såsom agent, själv skulle anordna en resa — utan att anmäla det till kollegiet — säkerheten också får gälla för hans förpliktelser i hans egenskap av anordnare.

Den säkerhet, som utredningen föreslår att de agenter som försäljer eller förmedlar här i landet anordnade resor skall ställa, avser att täcka en ganska obestämd risk. Utredningen anser därför att säkerheten bör sättas till ett förhållandevis lågt minsta belopp. Utredningen föreslår ett minsta belopp av 50 000 kr. men kan även tänka sig ett lägre belopp.

Enligt gällande bestämmelser äger kommerskollegium rätt att fastställa säkerheten till lägre belopp än minimibeloppet eller helt efterge kravet på säkerhet om synnerliga skäl föreligger. Utredningen anser att kollegiet bör få något friare händer än nu att frångå minimikravet. Utvidgas skyldigheten att ställa säkerhet till att alltid omfatta också agenterna blir detta enligt utredningens mening av än större vikt. Utredningen föreslår därför, att i den nya lagen orden "synnerliga skäl" bytes ut mot "särskilda skäl". Med beaktande av den erfarenhet kollegiet numera förvärvat på detta område synes vid en sådan uppmjukning av stadgandet inte behöva befaras någon olämplig lagtillämpning, anför utredningen.

3.2.5 Rätt för flygföretag att ställa säkerhet

Enligt luftfartsverkets villkor för charterflygning åligger det flygföretag, som erhållit tillstånd till sällskapsreseflygning, att ombesörja både uttransport och hemtransport av sällskapsresedeltagarna. Om ett sällskapsreseföretag tvingas inställa betalningarna och nedlägga sin verksamhet, kan man därför räkna med att flygföretaget ombesörjer resenärernas hemresa utan kostnad för dem, oavsett om reseföretaget betalat hemtransporten i förskott eller ej. Den av sällskapsreseföretaget ställda säkerheten behöver i detta fall alltså inte tas i anspråk för den kostnadsposten.

Den tanken har därför väckts, att om flygföretagen frivilligt ställde säkerhet för resenärernas hemtransport, skulle den av sällskapsreseföretaget ställda garantin kunna minskas med motsvarande belopp. I den mån flygföretaget är kapitalstarkt och välkonsoliderat torde det kunna tänkas att det skulle ställa sig billigare för detta företag att ställa denna del av säkerheten än för sällskapsreseföretaget. I den mån en kostnadsminskning uppstår kunde detta bli av värde även från konsumentsynpunkt. Utredningen föreslår därför, att det i den nya lagen tas upp en bestämmelse av innebörd att om flygföretag, med vilket anordnare av sällskapsresa slutit avtal om transport av sällskapsresenärer, ställer säkerhet hos kommerskollegium för betalning av hemresa för de sällskapsresenärer, vilkas utresa företaget ombesörjt, den säkerhet som anordnaren annars skulle ha ställt får minskas med motsvarande belopp.

Enligt utredningens förslag skall sådan av flygföretag ställd säkerhet endast få tas i anspråk för betalning av hemtransport av de resenärer, vilkas utresa företaget ombesörjt.

3.2.6 Säkerhetens ianspråktagande

Enligt gällande lag får säkerheten tas i anspråk för utbetalning endast i två fall, nämligen för återbetalning av medel som erlagts för sällskapsresa som blir inställd samt — i fråga om sällskapsresa som påbörjats men inte slutförts — för resenärernas upphålle i utlandet och deras återresa. Vid avbruten sällskapsresa gäller i princip att säkerheten inte får tas i anspråk för att möjliggöra för resenärerna att stanna kvar på den främmande platsen under hela den avsedda tiden, utan återfärden bör företas snarast möjligt med lämpligt färdmedel. Gottgörelse utgår inte av garantimedel för att resan avkortats.

Utredningen anser, att vid inställda resor återbetalning liksom hittills bör ske av hela det belopp som inbetalats för resan. Ibland torde det förekomma att inbetalning, åtminstone av anmälningsavgift, kan göras för en resa som tills vidare inte är slutligt bestämd av arrangören. För att även denna situation skall täckas av bestämmelsen, anser utredningen att denna bör formuleras så att den avser även det fall, att en sällskapsresa icke kommer till stånd.

Utredningen anför, att en orättvisa med gällande ordning är att deltagarna vid inställda resor får tillbaka hela det inbetalade beloppet medan deltagarna i avkortade resor ej får gottgörelse för avkortningen. Denna orättvisa bör enligt utredningen undanröjas. Utredningen föreslår därför att om en resa måste avbrytas, resenärerna skall med hjälp av garantimedlen i första hand få fullfölja resan, om detta kan ske till skälig kostnad. I andra hand, dvs. om resan ej kan fullföljas till skälig kostnad, skall resenärerna liksom tidigare få betalt för hemresa och uppehälle i väntan på denna men dessutom ersättning i pengar för värdet av de förmåner de gått miste om. Utredningen har funnit att det utvidgade skyddet i stort sett kan rymmas inom det nuvarande säkerhetssystemets kostnadsram.

Om en researrangör ej uppfyllt alla sina kontraktssliga åtaganden gentemot resenären, kan denne vara berättigad till skadestånd. Detta skadestånd kan fastställas genom frivillig överenskommelse eller genom domstols dom. Allmänna reklamationsnämnden kan också i en rekommendation uttala sig om rätten till skadestånd och om beloppets storlek. Den enligt gällande lag ställda säkerheten får inte tas i anspråk för sådana skadeståndsanspråk. Utredningen framhåller att det uppenbarligen ej heller står i överensstämmelse med lagstiftningens allmänna syfte att säkerheten generellt skall få utnyttjas för betalning av skadestånd till resenär. Om emellertid en researrangör har dålig ekonomi och står inför ett ekonomiskt sammanbrott, föreligger, anför utredningen, uppenbarligen risk för att arrangören ej har förmåga eller vilja att i alla detaljer uppfylla sina kontraktssliga åtaganden. Försätts arrangören därefter i konkurs eller måste han på grund av inträffade omständigheter antas vara på obestånd, har resenären små eller inga möjligheter att från arrangören få ut skadestånd. I en sådan situation ligger det enligt utredningens mening ganska väl i linje med lagens allmänna syfte att garantin får tas i anspråk för att ge resenären gottgörelse. Utredningen föreslår därför att för det fall en researrangör försätts i konkurs eller kan antas vara på obestånd garantimedel skall få användas också för betalning av skadestånd på grund av att företagaren uppenbarligen brustit i fullgörandet av sina åtaganden enligt reseavtalet. De utbetalningar av garantimedel det i dessa fall kan bli fråga om torde, framhåller utredningen, inte kunna förväntas bli så stora att de på något sätt bör kunna påverka kraven på garantibeloppens storlek.

Utredningen framhåller att dess förslag att säkerheten skall få tas i anspråk för fullföljande av avbruten resa nödvändiggör att det på platsen finns någon som kan hjälpa resenärerna till rätta, träffa överenskommelse med hotellägare om gästernas kvarboende eller förflyttning till andra hotell etc. samt även eljest ombestyrta alla de uppgifter, som handhåfts av researrangörens platsrepresentant. Endast undantagsvis

torde den konsulära representationen ha möjlighet att åtaga sig alla dessa ofta mycket arbetskrävande uppgifter. Rescarrangörens anställda på orten kan knappast förväntas i allmänhet vara kvar där och kan för övrigt, om de fortfarande vill tjänstgöra, ibland antas få svårt att fylla sina nya uppgifter då förtroendet för rescarrangören och även hans anställda kan ha förverkats. På grund härav föreslår utredningen att resegarantinämnden får möjlighet att, när sällskapsresa avbrutits och arrangörsföretaget försatts i konkurs eller på grund av inträffade omständigheter måste antas vara på obestånd, förordna att garantin fås i anspråk för bestridande av nödvändiga kostnader för biträde åt resenärerna.

Resegarantinämnden har i samband med att sällskapsreseföretag inställt sin verksamhet vid fall av betalningsinställelse eller konkurs haft svårt att från företaget erhålla de uppgifter som krävs för utredning, kontroll och prövning av ärenden om ianspråktagande av säkerhet. Utredningen föreslår därför en bestämmelse om att när företag som ställt säkerhet försatts i konkurs eller på grund av inträffade omständigheter måste antas vara på obestånd, säkerheten får tas i anspråk för nödvändiga kostnader för utredning i ärenden angående ianspråktagande av säkerheten.

4 Remissyttrandena

4.1 Lagstiftningens allmänna uppläggning

Remissinstanserna är eniga om att gällande lag har haft övervägande positiva effekter och att behov av fortsatt lagstiftning på området föreligger.

Även i fråga om den principiella utformningen av lagstiftningen ansluter sig flertalet remissinstanser till utredningens förslag. I några remissyttrandena görs dock invändningar mot förslaget.

Kommerskollegium anser att summan av de garantier som f. n. ställs är så hög att den inte står i rimlig relation till de risker garantierna avser att täcka. Man bör enligt kollegiet söka närmare klarlägga om inte systemet kan ändras så att en bättre balans ernås mellan säkerheter och risker. En ny utredning angående alternativa lösningar bör därför företas. Kollegiet lutar för sin del åt uppfattningen att en kombination av det nuvarande systemet med individuella säkerheter och av ett system med en gemensam garantifond uppbyggd genom avgifter på resorna skulle vara att förordna. Sedan en gemensam fond uppbyggts skulle antagligen kostnaderna för säkerheterna kunna minskas betydligt. En gemensam garantifond skulle också sannolikt minska de risker som i dag föreligger för resenärerna i de emellanåt förekommande fallen då företagare underlåter att i tid ställa säkerhet. Inställs eller avbryts re-

sorna i dessa fall innan säkerhet ställts kan rescnärerna komma att bli utan ersättning. I avbidan på ytterligare utredning angående systemets utformning bör enligt kollegiets uppfattning nuvarande lag förlängas ytterligare ett år.

Liknande tankegångar angående garantisystemets utformning framförs av *SPK*. Även *SAS* och *Linjeflyg* anser att man bör undersöka om inte mindre kostsamma vägar att skapa ett effektivt konsumentskydd kan finnas och föreslår därför att lagen ej görs permanent utan förlängs på fem år.

Handelskammaren i Malmö framhåller att man inte kan blunda för att nuvarande lag, även om den gett i stort sett goda erfarenheter, haft vissa negativa följder. Således har kostnaderna för säkerheterna bidragit till de rescbyråkrascher, som inträffat. Därtill kommer att den ökade andel av den svenska sällskapsresemarknaden, som utländska rescarrangörer på de svenska företagens bekostnad under senare år lyckats erhålla, främst i Syd- och Västsverige men även i Stockholmsområdet, måhända har betingats av att lagen medfört ett försämrat konkurrensläge för de svenska företagen. Handelskammaren anser att dessa frågor bör ytterligare utredas och att nuvarande lagstiftning i avbidan på denna kompletterande utredning bör förlängas på ytterligare ett år.

Också *NO* är tveksam om den nya lagen bör göras permanent.

Svenska försäkringsbolags riksförbund understryker att det alternativa system som diskuterats inom utredningen och som bygger på försäkringstanken torde bli väsentligt dyrare för konsumenten än det föreslagna systemet.

4.2 Lagstiftningens omfattning

Förslaget att lagen skall omfatta även sällskapsresor inom Sverige och övriga Norden avstyrks av *kommerskollegium*, *handelskamrarna i Malmö* och *Luleå* samt *NO*, medan *luftfartsverket* och *SPK* ställer sig tveksamma till utvidgningen. Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan crinran.

Kommerskollegium framhåller att det eftersom några reseinställelser berörande de nordiska länderna inte inträffat är svårt att se att något starkare behov av att utvidga lagstiftningen till att omfatta även de nordiska länderna föreligger. En sådan utvidgning skulle medföra onödigt krångel och kostnadsfördyringar. Möjligen kan det te sig befogat att behandla så avlägsna resmål som Island och Grönland på samma sätt som utomnordiska länder.

Handelskammaren i Malmö uttalar att inga missförhållanden med avseende på sällskapsresor inom Norden förspors. Behov av att utvidga

lagen till att omfatta även sådana resor har icke styrkts, anser handelskammaren.

NO påpekar att av de klagomål som handlagts av allmänna reklationsnämnden under tiden 1.1.1968—1.12.1971 endast ett par har gällt egentliga sällskapsresor inom Norden och att endast i fråga om en enda arrangör klagomålen haft samband med betalningsinställelse. *NO* kan därför ej tillstyrka att lagen blir tillämplig på sådana resor. I varje fall borde inte sällskapsresor inom Norden omfattas av skyldigheten att ställa säkerhet, om inte i resan ingår minst fem övernattningar.

SPK understryker att de skäl som vid lagens tillkomst anfördes mot att inbegripa de nordiska länderna i regleringen alltjämt förefaller gälla. Några missförhållanden i form av rese-skandaler eller förluster på grund av inställda resor tycks knappast ha förekommit. Önskemålet att icke onödigt belasta den statliga administrationen kvarstår oförändrat. Lagen har genom att undanta de nordiska länderna från regleringen lämnat nyetableringen fri inom denna mindre sektor. En duglig företagare med små ekonomiska resurser har då haft möjlighet att börja en verksamhet inom det fria området för att sedermera kanske bli kapabel att deponera säkerhet och starta mera omfattande resebyråverksamhet. På detta sätt har ökad konkurrens inom branschen kunnat främjas.

Enligt *TCO* är det önskvärt att kommerskollegium kan koncentrera sina kontrolluppgifter till sådana företag där en resekrasch kan väntas få mer betydande konsekvenser för resenärerna. Organisationen anser därför att det bör krävas att sällskapsresor inom Norden omfattar minst fem övernattningar för att dessa resor skall omfattas av lagen.

4.3 Agents skyldighet att ställa säkerhet

Endast *NO* och *handelskammaren i Malmö* avstyrker förslaget att agent alltid skall ställa säkerhet för de sällskapsresor han förmedlar. *Scanair* föreslår att agent skall ställa säkerhet bara i den mån säkerhet ej redan ställts av annan för ifrågavarande researrangemang.

Enligt *NO* har visserligen resegarantinämnden haft att ta ställning till en del besvärliga frågor av juridisk natur vid sin bedömning huruvida resenär skall kunna kompenseras ur sällskapsreseanordnarens garanti för resa som icke kommit till stånd på grund av bristande betalning från agenten till reseanordnaren. Bara i ett fall har dock resenärer ej kunnat hållas skadeslösa ur garantin då de i ovetskap om och i strid mot en föreskrift i sällskapsresearrangörens allmänna resevillkor erlagt full betalning utöver anmälningsavgift till agent utan att i gengäld erhålla gällande färdhandlingar. Något egentligt behov av att utvidga garantiskyldigheten till att omfatta alla agenter synes därför inte föreligga.

Statens konsumentråd anser det uppenbart att konsumenten har samma behov av skydd oavsett om resan köps direkt av researrangör eller av en agent. Även *KO* och *SPK* finner utredningens förslag i denna del innebära en klar förbättring från konsumentsynpunkt.

För en seriös agentverksamhet med ett välutvecklat förhållande till de arrangörer och trafikföretag, vilkas resor förmedlas genom agenten, torde utvidgningen av skyldigheten att ställa säkerhet till att omfatta även agenter inte komma att medföra några problem, anför *Svenska busstrafikförbundet*. Utvidgningen kan däremot få en starkt sanerande effekt på annan mindre välunderbyggd agentverksamhet. Förbundet finner därför förslaget i denna del riktigt och angeläget.

Svenska resebyråföreningen påpekar att skyldigheten för agent att ställa garanti kan innebära att dubbla garantier ställs och resultera i ökade kostnader för konsumenten. Å andra sidan underlättas kommerskollegiets övervakning av att lagstiftningen följs.

4.4 Begreppet sällskapsresa

Ingen remissinstans har någon principiell erinran mot utredningens förslag att s. k. allt-i-ett-resor likställs med sällskapsresor. *SAS* och *Linjeflyg* föreslår dock att garantiskyldigheten ej skall omfatta allt-i-ett-resor företagna med reguljärt linjeflyg. Vidare påpekar *SJ*, *resegarantinämnden* och *Svenska resebyråföreningen* att endast sådana enskilda resor som programläggs och marknadsförs i samma former som egentliga sällskapsresor torde böra jämföras med dessa. För varje särskild resenär specialkomponerad — ”skräddarsydd” — resa skall således inte omfattas av lagstiftningen.

4.5 Säkerhetens belopp

Flertalet remissinstanser ansluter sig till eller lämnar utan erinran utredningens förslag att säkerhet skall avse visst minimibelopp, och ingen remissinstans avstyrker förslaget att kommerskollegium skall få vidgade möjligheter att fastställa säkerheten till lägre belopp än minimibeloppet eller att helt efterge kravet.

Beträffande frågan om minsta belopp för agentsäkerhet ifrågasätter *kommerskollegium* om inte 25 000 kr. skulle vara tillräckligt, medan *handelskammaren i Malmö*, som har uppfattningen att agent icke alls skall ställa säkerhet (avsnitt 4.3), anser att agentsäkerhet i vart fall icke bör sättas högre än 20 000 kr.

NO förordar att kommerskollegium ges frihet att med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet fastställa garantibeloppets storlek och att något minimibelopp inte anges i lagen.

SPK betonar att det är av särskild vikt att, så länge det nuvarande garantisystemet bibehålls, kommerskollegium får ökade möjligheter att

underskrida angivna minimibelopp för säkerheternas storlek, eftersom gällande garantisystem synes leda till att garantibeloppen blir högre än vad ett annat system skulle kräva. En större flexibilitet på området är också önskvärd, om agenter blir skyldiga att ställa säkerhet.

4.6 Rätt för flygföretag att ställa säkerhet

Beträffande förslaget att flygföretag skall få rätt att frivilligt ställa säkerhet för resenärernas hemtransport och att sällskapsreseföretagarens garanti skall få minskas med motsvarande belopp råder delade meningar bland remissinstanserna. Flertalet remissinstanser ansluter sig dock till utredningens förslag eller lämnar detta utan erinran.

NO anför att förslaget ligger helt i linje med hans uppfattning att man bör anpassa garantin till det enskilda företagens egna åtaganden och undvika kostsamma övergarantier med nyetableringshindrande effekt.

SJ finner förslaget kunna ge upphov till mindre önskvärda komplikationer i tillämpningen, framförallt när det gäller att bestämma den omfattning i vilken arrangörens eller agentens säkerhet kan tas i anspråk i enskilda fall. SJ förordar därför att flygföretagen såvitt gäller annan trafik än linjefart skall vara skyldiga att ställa hemresegaranti. Även *handelskamrarna i Göteborg, Borås och Karlstad* samt *Svenska resebyråföreningen* anser att flygbolagen bör vara skyldiga att ställa garanti för resenärernas hemtransport.

Den garanti för hemtransport som charterbolagen sedan lång tid tillbaka måste lämna för att få tillstånd till chartertrafik har, påpekar *Sterling airways*, inte någon plats i det skyddssystem för resenärerna som nu uppbyggs, eftersom resenärerna redan har fullt tillräcklig säkerhet för återtransporten genom den garanti som arrangören måste ställa. Denna onödiga dubbla säkerhet undviks genom utredningens förslag med frivillig säkerhet. Ett bättre sätt att lösa problemet är dock, anser flygbolaget, att helt slopa charterbolagens skyldighet att garantera återtransport.

Luftfartsverket finner det mycket tveksamt om den föreslagna ordningen skulle få någon praktisk betydelse.

Resegarantinämnden framhåller, att om en del av den totala säkerheten får användas endast för betalning av resenärernas hemresa, så måste kravet på den totala säkerheten sättas högre än om hela säkerheten får användas fritt. Man vet nämligen inte i förväg för vilka ändamål den ställda säkerheten behöver tas i anspråk. Det är därför inte möjligt, påpekar nämnden, att minska den säkerhet anordnare annars skulle ha ställt med belopp "motsvarande" den av flygföretaget ställda säkerheten.

Inte heller *kommerskollegium* kan ansluta sig till utredningens för-

slag angående flygföretags rätt att frivilligt ställa säkerhet. Systemet skulle nämligen nödvändiggöra en detaljdestination av säkerheterna och en fortlöpande uppföljning av samordningen som i hög grad skulle komplicera handläggningen av dessa ärenden hos kollegiet. Svårigheterna blir än större om researrangören anlitar flera flygföretag för en resa. Kollegiet framhåller vidare att säkerheten bör ställas av det företag, som tar emot förskott för resan, vilket inte flygföretaget gör.

4.7 Säkerhetens ianspråktagande

Utredningens förslag i fråga om de ändamål för vilka säkerheten skall få användas godtas av nästan alla remissinstanser.

Sveriges advokatsamfund hyser dock starka betänkligheter mot att en påbörjad men avbruten resa skall kunna fullföljas med hjälp av garantimedel. Ett fullföljande av en avbruten resa fordrar nämligen i regel ögonblickliga ingripanden på platsen. Detta förutsätter att en representant för resegarantinämnden finns tillgänglig där eller kan komma dit inom ett fåtal timmar. En utbyggnad av nämndens organisation för att fylla dylika krav ter sig enligt samfundet helt orealistisk, särskilt med tanke på att de populära resmålen ständigt skiftar. Därjämte kommer nämnden i sådana fall att ikläda sig funktionen av researrangör. I en sådan situation är det, framhåller samfundet, tvivelaktigt om resenären har någon klagorätt till allmänna reklamationsnämndens reseavdelning rörande resegarantinämndens faktiska arrangemang. Därtill kommer att den ursprunglige arrangören och garantigivaren inte har möjligheter att påverka resegarantinämndens dispositioner av garantimedel och saknar klagorätt mot nämndens beslut.

Mot bakgrunden av att förhållandet mellan resenäer, researrangör och flygföretag är privaträttsligt förefaller det *luftfartsverket* principiellt något tveksamt att ge lagen det vidgade innehåll, som utredningen föreslår. Verket finner det naturligare att låta resenären frivilligt teckna försäkring mot förlust, som kan åsamkas honom på grund av avkortad resa.

RTS vänder sig emot att garantimedlen skall kunna tas i anspråk även om en resa inställts eller avbrutits på grund av force majeure. Garantimedlen borde enligt organisationens uppfattning endast få tas i anspråk då resa inställs eller avbryts på grund av bristande betalningsförmåga hos arrangören.

Enligt *kommerskollegium* bör det ursprungliga syftet att i första hand ge resenärerna ett socialt betingat minimiskydd vidgas till att avse ett mer omfattande konsumentskydd. Kollegiet tillstyrker därför utredningens förslag men anser att resenärerna även bör kunna få ersättning ur garantin för tillgodohavanden i form av presentkort hos en researrangör.

Statens konsumentråd understryker vikten av att garantibeloppet får tas i anspråk även för resenärens fullföljande av sin resa. Härigenom minskas de negativa effekter en spolierad semester medför. Även *socialstyrelsen* betonar vikten av att avbrutna resor får fullföljas enligt reseavtalet, om det kan ske till skäligen kostnad. Det har nämligen inträffat, påpekar styrelsen, att hälsoresor för handikappade avbrutits efter endast några dagar oaktat resorna haft en planerad längd på flera veckor. Detta har medfört svåra och mycket dyrbara konsekvenser för ekonomiskt svaga grupper.

KO stöder också utredningens förslag i denna del och framhåller att det är angeläget att de resenärer som på grund av en resekrasch måste resa hem efter endast en kort tids vistelse på semesterplatsen inte försätts i en sämre situation än de som över huvud taget inte kommer i väg.

Scanair och *Sterling airways* framhåller att om hotell och restauranger skall få ersättning ur garantimedel för att resenärerna skall få fullfölja sina avbrutna resor i konsekvens härmed även flygföretagen borde få ersättning för hemtransporten av resenärerna.

Genom den nya lagstiftningens utvidgning beträffande omfattningen av de anspråk, som kan riktas mot den som ställt säkerhet, kommer vid en eventuell resehyråkrasch en större andel av säkerheten att behövas tas i anspråk än vid den nu gällande provisoriska lagstiftningen, påpekar *Svenska försäkringsbolags riksförbund*. Detta synes framförallt, framhåller förbundet, gälla resegarantins omfattning vid force majeure. Med hänsyn till detta kan den relativa säkerhet försäkringsbolagen begär av den som är pliktig att ställa säkerhet behöva ökas, vilket framförallt för ej välkonsoliderade företag och för nystartade företag kan innebära ett försvårande av marknadsföringen på sällskapsreseområdet.

5 Departementschefen

5.1 Lagstiftningens allmänna uppläggning

Frågan om lagstiftning rörande sällskapsresor har under efterkrigstiden varit aktuell vid flera tillfällen. År 1967 tillkom lagen om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet. Denna lag, som allmänt kallas resegarantilagen, innebär i huvudsak att researrangör är skyldig att ställa en säkerhet, vilken får tas i anspråk för återbetalning till resenärerna, om en resa inställs, och för resenärernas uppehälle och återfärd, om en resa avbryts. Syftet med dessa regler är att ge resenärerna ett socialt betingat minimiskydd och att undanröja de missförhållanden som ofta förekommit i samband med s. k. rescskandaler.

I samband med resegarantilagens tillkomst anfördes att lagen kunde väcka principiella betänkligheter från näringsfrihetssynpunkt. Införandet

av skyldighet för reseföretag att ställa säkerhet var nämligen ett avsteg från den näringspolitiska linje, som följts under senare år och som syftar till så fri konkurrens som möjligt mellan näringsutövare. Med hänsyn till att lagstiftningen innebar en nyhet på det näringsrättsliga området, förordade dåvarande chefen för handelsdepartementet i prop. 1967: 106, att den skulle tas upp till förnyad prövning, sedan man haft tillfälle att studera verkningarna. Lagens giltighetstid begränsades på grund därav till fem år.

Resegarantiutredningen har i januari 1972 avgett ett betänkande om lagens verkningar och behovet av en fortsatt lagstiftning på området. Av betänkandet framgår, att lagen medfört en sanering på sällskapsresemarknaden och att erfarenheterna i övrigt av lagens tillämpning varit goda. Några nyetableringshinder och konkurrensbegränsande verkningar av större betydelse synes lagen inte ha haft. Utredningen föreslår att sällskapsresorna också i fortsättningen skall vara underkastade en reglering av samma principiella innebörd som den nuvarande. Förslaget har fått ett övervägande positivt mottagande vid remissbehandling. Även jag delar uppfattningen att resenärerna liksom hittills bör garanteras skydd genom lagstiftning av denna art.

Vad beträffar lagstiftningens utformning har utredningen i korthet berört två alternativ till det nuvarande systemet, som kräver, att för varje arrangör ställs individuell garanti. Det ena alternativet bygger på tanken om fondbildning — en för hela branschen gemensam fond skulle upprättas — och det andra bygger på försäkringstanken. Utredningen har emellertid inte närmare utrett verkningarna av sådana andra system utan föreslår att det nuvarande systemet behålls tills vidare och får ligga till grund för en permanent lagstiftning.

De flesta remissinstanserna ansluter sig till utredningens förslag om en permanent lag utformad med gällande lag som grund. Några instanser anser dock att man nu endast bör förlänga den gällande lagen någon tid för att få tillfälle att ytterligare utreda utformningen av lagstiftningen. Vid en sådan kompletterande utredning bör man enligt kommerskollegium och SPK bl. a. undersöka om inte en kombination av det nuvarande systemet och ett system med en gemensam garanti-fond uppbyggd genom avgifter på resorna vore att föredra.

De alternativa förslag som sålunda skisserats avser inte omfattningen av skyddet för resenärerna utan den mera tekniska frågan om olika metoder för finansiering av garantisystemet. Genomförandet av en ny resegarantilagstiftning bör enligt min mening inte fördröjas av ytterligare utredningar i denna fråga. Jag anser därför att utredningens förslag nu bör läggas till grund för lagstiftning. Eftersom lagregleringen framstår som erforderlig under överskådlig tid och något behov av ytterligare en provperiod inte kan anses föreligga, delar jag även utredningens uppfattning att lagen bör bli permanent.

Vad jag nu har anfört hindrar inte att de förslag till ändrad utformning av garantisystemet som nyss har berörts prövas närmare. Jag avser att i lämplig form ta upp frågan om en sådan utredning.

5.2 Lagstiftningens omfattning

De missförhållanden som föranledde gällande lagstiftning hänförde sig inte i nämnvärd utsträckning till sällskapsresor inom Norden. Ett fallissemang, som drabbade resenärer i de nordiska länderna, medförde ej heller samma problem, som om händelsen berörde resenärer i ett utomnordiskt land. Lagstiftningen begränsades därför till att avse resor till utomnordiska länder.

Lagen har kommit att få sin största betydelse när det gäller återbetalning av medel, som erlagts för deltagande i sällskapsresa som blivit inställd. Utredningen anför att det inte är ovanligt att en rescarrangör anordnar resor till såväl inomnordiska som utomnordiska resmål och att det i händelse av en resebyråkrasch i sådant fall framstår som orättvist att de som förskottat en inomnordisk resa inte får ersättning ur garantimedlen. Utredningen föreslår därför att lagen utvidgas till att omfatta även resor inom Norden, dock endast sådana i vilka ingår minst tre övernattningar. Som en följd av detta förslag anför utredningen även att skyldigheten att ställa säkerhet bör begränsas till att avse resor som helt eller delvis marknadsförs i Sverige. Genom denna begränsning skulle sällskapsresor som vanligtvis uteslutande avser utländska turistens besök i Sverige ej omfattas av lagstiftningen.

Flera remissinstanser anför emellertid att något behov av den föreslagna utvidgningen i fråga om resor inom Norden inte har gjort sig gällande. SPK framhåller också att utvidgningen skulle försvåra nyetablering inom resebranschen.

Jag finner liksom de nu angivna remissinstanserna att tillräckliga skäl inte anförts för den föreslagna utvidgningen av lagens tillämpningsområde. Varken av utredningens redogörelse för verksamheten vid allmänna reklamationsnämndens rescavdelning under åren 1968—1971 eller av betänkandet i övrigt framgår att problemen för konsumenterna under senare år ökat i nämnvärd omfattning såvitt gäller sällskapsresor inom Norden. Det är också av värde att ett visst utrymme finnes för nyetablering av reseföretag, som kan bygga upp sin verksamhet utan att belastas med tvånget att ställa säkerhet. I fråga om resor inom Norden synes detta kunna ske utan att konsumentintresset åsidosätts. Jag anser därför att lagstiftningen inte heller i fortsättningen bör bli tillämplig på sådana resor.

5.3 Agents skyldighet att ställa säkerhet

Enligt nu gällande lag skall den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar sällskapsresor med färdmål utanför Norden ställa säkerhet endast om resorna anordnas utomlands. I sådana fall kan nämligen inte anordnaren åläggas skyldighet att ställa säkerhet.

Utredningen föreslår att agent i fortsättningen alltid skall vara skyldig att ställa säkerhet för sällskapsresor, som han erbjuder resenärerna, oavsett om resorna anordnas i Sverige eller utomlands. Agenten skall enligt förslaget vara skyldig att ställa denna säkerhet även om arrangören ställt garanti för samma resa. Agents säkerhet skall dock inte få tas i anspråk, om av anordnare ställd säkerhet får utnyttjas.

Utredningens ställningstagande betingas främst av att det ibland förekommit att en agent tagit upp förskottsbetalning för en resa utan att ha rätt till det och att resenären sedan av arrangören vägrats medfölja på resan på grund av att agenten, som kanske kommit på obestånd, ej inlevererat förskottsbetalningen. I en sådan situation kan resenären inte få ersättning ur arrangörens garanti och kan därför komma att förlora det han betalat till agenten. För resenären är det ofta svårt att i förväg skydda sig mot en sådan förlust, eftersom det kan vara vanskligt att bedöma agentens solvens och det dessutom inte alltid är så lätt att avgöra om företagaren, som säljer resan, uppträder som agent eller som anordnare.

Det övervägande antalet remissinstanser biträder utredningens förslag i denna del. Även jag anser att skyddet för resenärerna behöver förstärkas genom att agenterna blir skyldiga att alltid ställa säkerhet för de resor de tillhandahåller. Om skyldigheten för agent att ställa säkerhet får den omfattning utredningen föreslår och möjligheterna att utnyttja säkerheten begränsas till de fall då säkerhet som ställts av anordnare inte får tas i anspråk, torde garantibeloppet för agenterna kunna sättas jämförelsevis lågt. Kostnaderna för garantin blir då ej särskilt betydande. Under sådana förhållanden bör det inte möta några betänkligheter av betydenhet från näringsfrihetssynpunkt att utvidga agents skyldighet att ställa säkerhet. Jag biträder således utredningens förslag såväl beträffande omfattningen av agents skyldighet att ställa säkerhet som beträffande reglerna om denna säkerhets ianspråktagande.

5.4 Begreppet sällskapsresa

Enligt gällande rätt avses med sällskapsresa sådan resa, som utformats för en under åtminstone någon del av resan sammanhållen grupp av resenärer.

Utredningen anser att såväl begreppet "sällskapsresa" som defini-

tionen av begreppet bör bibehållas i lagen. Emellertid föreslår utredningen att med sällskapsresor skall likställas s. k. allt-i-ett-resor. Remissinstanserna har inga invändningar mot detta förslag. I några remissyttranden betonas dock att sådana resor som specialkomponerats för varje särskild resenär icke skall omfattas av lagstiftningen.

Även jag anser att begreppet "sällskapsresa" med nu gällande definition bör bibehållas i lagtexten och att en allt-i-ett-resa bör likställas med sällskapsresa i den mån allt-i-ett-resan inte specialkomponerats för resenären i fråga.

5.5 Säkerhetens belopp

Den säkerhet anordnare och i förekommande fall agent enligt gällande lag har att ställa skall gälla ett belopp, som kommerskollegium med hänsyn till reserverksamhetens art och omfattning bestämmer. Säkerheten skall i princip gälla ett belopp som motsvarar de ekonomiska förpliktelser företagaren åtagit sig, dock minst 200 000 kr. Kollegiet får emellertid, om synnerliga skäl föreligger, fastställa säkerheten till lägre belopp än 200 000 kr. eller helt efterge kravet på säkerhet.

Utredningen föreslår ingen principiell ändring beträffande säkerhetens storlek såvitt gäller de företagarkategorier, som redan enligt gällande lag är skyldiga att ställa garanti. För agent som försäljer, utbjuder och förmedlar här i riket anordnad resa, som omfattas av garantiskyldigheten, föreslår utredningen att säkerhet skall gälla för minst 50 000 kr. Vid fastställande av anordnares säkerhet bör kommerskollegium, påpekar utredningen, även beakta anordnarens åtaganden som agent. Omvänt skall agents säkerhet gälla även för resor som agenten, utan att ha anmält detta för kollegiet, själv anordnat.

Vidare föreslår utredningen att kommerskollegium skall få vidgade möjligheter att fastställa säkerheten till lägre belopp än minimibeloppet eller att helt efterge kravet.

Det övervägande antalet remissinstanser framför inte några erinringar mot utredningsförslaget i förevarande del. NO förordar emellertid att något minimibelopp inte anges i lagen, och ett par remissinstanser anser att minsta belopp för agentsäkerhet bör kunna sättas betydligt lägre än enligt utredningens förslag.

Gällande regler om säkerhets storlek synes inte ha medfört några olägenheter av betydelse. Jag delar utredningens mening att säkerheten även i fortsättningen för att resenärerna i en krissituation skall få effektiv hjälp bör gälla för belopp som vid varje tillfälle motsvarar företagarens ekonomiska åtaganden. Liksom hittills bör anordnare av sällskapsresa och agent för utom riket anordnad resa ställa säkerhet för minst 200 000 kr. Säkerheten bör avse även anordnares åtaganden som agent och vice versa.

Den säkerhet som agent enligt vad jag tidigare anfört (avsnitt 5.3) skall ställa för inom riket anordnad resa avser att täcka en såvitt man kan bedöma förhållandevis ganska obetydlig risk, eftersom vanligtvis av anordnare ställd säkerhet torde finnas beträffande resan i fråga. I likhet med utredningen anser jag dock att även för denna företagarkategori ett visst minsta belopp bör bestämmas för säkerheten. Detta belopp kan lämpligen såsom utredningen föreslagit anges till 50 000 kr. Genom att minimibeloppet sätts så högt torde säkerheten oftast komma att räcka till även för ersättningar i samband med enstaka resor som agenten, utan att underrätta kommerskollegium, själv kan ha anordnat.

Kommerskollegium har vid tillämpningen av gällande lag som regel bestämt säkerheten till belopp under 200 000 kr. endast när vederbörandes huvudsakliga verksamhet ej fallit under resegarantilagen utan bestått i andra aktiviteter, såsom t. ex. reguljär busstrafik. Däremot har enbart den omständigheten att en verksamhet varit av ringa omfattning inte betraktats som ett synnerligt skäl att sätta kravet på säkerhet lägre än 200 000 kr. Om resegarantilagen får den utformning som jag föreslagit under 5.3, torde behovet av undantag från bestämmelsen om minimibelopp öka. Jag förordar därför i likhet med utredningen att kommerskollegium får något friare händer att underskrida minimibeloppet genom att i lagen orden "synnerliga skäl" byts ut mot "särskilda skäl".

5.6 Rätt för flygföretag att ställa säkerhet

Flygföretag som erhållit tillstånd till charterflygning av luftfartsverket måste ombesörja både uttransport och hemtransport av resenärerna. Vid en resebyråkrasch kan man därför räkna med att flygföretaget ombesörjer resenärernas hemresa utan kostnad för resenärerna oavsett om researrangören betalat hemtransporten eller ej. Researrangörens säkerhet behöver då inte tas i anspråk för denna kostnad. Garantibeloppet bestäms dock med beaktande av att även ifrågavarande kostnad skall täckas av säkerheten.

Utredningen antar att det ibland kan ställa sig billigare för flygföretaget än för reseföretaget att ställa säkerhet för den del av resan som avser hemtransporten. Denna kostnadsminskning skulle kunna bli av värde för konsumenten anser utredningen. Den föreslår därför att flygföretag frivilligt skall få ställa säkerhet för resenärernas hemresa och att anordnarens säkerhet i sådant fall skall få minskas med motsvarande belopp. Den av flygföretaget ställda säkerheten skall enligt förslaget få tas i anspråk endast för betalning av resenärernas hemresa.

Olika meningar framförs i remissyttrandena angående utredningens förslag i förevarande del. Flertalet remissinstanser ansluter sig visser-

ligen till förslaget eller lämnar detta utan crinran, men några anser att det bör vara en skyldighet för flygföretagen att ställa säkerhet. Kommerskollegium och resegarantinämnden åter hävdar att flygföretagen ej bör få ställa frivillig garanti, därför att en sådan ordning i hög grad komplicerar handläggningen av resegarantiärendena hos kollegiet.

Enligt min mening bör lagen få en sådan utformning att den blir enkel att tillämpa. Således bör man eftersträva att garantibeloppens storlek ändras så få gånger som möjligt under året. Om man inför en regel av den innebörd utredningen här föreslår, kommer kommerskollegium att behöva ompröva anordnarens säkerhet inte bara när anordnaren ökar eller minskar sin produktion i mer betydande omfattning utan också när anordnaren övergår till att anlita andra flygföretag eller ändrar fördelningen av sin produktion mellan olika flygföretag. Därtill kommer att flygföretaget även kan tänkas komma att ändra sitt garantiåtagande under säsongen, vilket också leder till att anordnarens garanti måste omprövas. De nackdelar det föreslagna systemet således kan medföra synes inte uppvägas av de fördelar konsumenten måhända skulle kunna få ifall flygföretag ges möjlighet att frivilligt ställa säkerhet. Under sådana förhållanden är jag inte beredd att föreslå en regel av angiven innebörd.

5.7 Säkerhetens ianspråktagande

Den ställda säkerheten får enligt gällande lag tas i anspråk för återbetalning av medel som erlagts för sällskapsresa som blir inställd och i fråga om påbörjad men icke avslutad resa för bekostande av resevärdarnas uppehälle i utlandet och deras återresa. Däremot får i princip garantimedlen inte användas för att fullfölja avbruten resa i enlighet med programmet eller för att kompensera resenär för att en resa avkortats. När kostnadsskäl talat för att resenären inte borde resa hem omedelbart, har medlen dock i många fall kunnat utnyttjas så att resenären fullföljt sin resa eller fått den avkortad endast obetydligt.

Enligt utredningens förslag skall säkerheten liksom hittills få användas för återbetalning av medel som erlagts för resa som blir inställd. Utredningen föreslår dock det tillägget i lagtexten att ersättning skall utgå även för resa "som icke kommer till stånd". Härigenom skulle lagen täcka även fall där resan icke blir av men där man inte kan säga att resan inställs. Vidare föreslår utredningen att avbrutna resor i första hand skall få fullföljas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som avtalats, om det kan ske för skälig kostnad. I annat fall skall på samma sätt som nu garantimedlen få användas för utgifterna för resenärarnas uppehälle och återresa samt därjämte för skälig ersättning till resenärerna för värdet av de förmåner de gått miste om genom resans avkortning.

Majoriteten av remissinstanserna godtar utredningens förslag i denna del. Sveriges advokatsamfund uttalar dock starka betänkligheter såvitt gäller förslaget att en påbörjad men avbruten resa skall få fullföljas med hjälp av garantimedel. Den föreslagna ordningen medför, framhåller samfundet bl. a., att resegarantinämnden ikläder sig funktionen som researrangör och att nämndens organisation måste utvidgas i en omfattning som ter sig helt orealistisk.

Jag delar uppfattningen att det skydd som lagen ger resenärerna i samband med att en resa avbryts bör förstärkas. Detta står helt i överensstämmelse med lagens allmänna syfte att ge allmänheten ett socialt betingat minimiskydd.

I och för sig vore det önskvärt att resenärerna alltid skulle ha rätt att fullfölja en avbruten resa med hjälp av garantimedel. Det är emellertid också av stor vikt att regelsystemet är så enkelt som möjligt och inte vållar alltför stora problem vid den praktiska tillämpningen. Om man inför regeln att säkerheterna får tas i anspråk för att resenärerna skall få fullfölja en avbruten resa enligt det uppgjorda programmet, kan svåra tillämpningsproblem befaras. Således torde en beredskapsorganisation av betydande omfattning behöva byggas upp, om man skall klara de problem som kan uppstå på platsen i samband med att man skall söka fullfölja en avbruten resa. Vidare kommer resegarantinämnden att ställas inför den vanskliga uppgiften att avgöra huruvida en resa skall fullföljas när någon eller några eller kanske flertalet av resenärerna önskar avbryta resan. Vidare kan erinras om att redan det nuvarande systemet i praktiken inneburit att de resenärer, som befunnit sig utomlands när en resa avbrutits, vanligtvis fått fullfölja resan eller fått den avkortad med högst en vecka. På grund av reglernas utformning har denna praxis varit möjlig utan att sådana problem uppkommit, som enligt vad nyss anförts skulle följa med en generell regel om rätt att fullfölja en avbruten resa. Jag utgår ifrån att denna praxis inte kommer att ändras. Däremot bör inte som princip gälla att resor skall få fullföljas med hjälp av garantimedel.

Emellertid kan resenärernas behov av skydd vid avbruten resa tillgodoses på annat sätt. Den väsentliga svagheten i de nuvarande reglerna kan nämligen undanröjas genom att resenärerna får gottgörelse av garantimedel för vad de förlorar genom resans avkortning. Jag förordar därför att reglerna byggs ut så, att säkerheterna vid avbruten resa får tas i anspråk — förutom för resenärernas uppehälle och återresa — för skälig ersättning för värdet av de förmåner de gått miste om.

I övrigt biträder jag utredningens nu berörda förslag. Sammanfattningsvis förordar jag alltså att ersättning skall utgå ur garantimedlen dels för resa som inställs eller eljest inte kommer till stånd, dels vid påbörjad men inte avslutad resa för utgifterna för resenärernas uppehälle och återresa, dels därjämte för skälig ersättning till de rese-

närer, vilkas resor avkortats, motsvarande värdet av de förmåner de gått miste om.

Jag vill i detta sammanhang tillägga att det inte finns någon anledning att, som en remissinstans ifrågasatt, frångå den nuvarande grundsatzen att garantimedlen skall kunna tas i anspråk även då en resa inställs eller avbryts på grund av en omständighet, som kan betecknas som force majeure.

Utredningen föreslår ytterligare att säkerheten skall få tas i anspråk för betalning av skadestånd till resenär på grund av att företagaren uppenbarligen brustit i fullgörande av sina åtaganden enligt rescavtalet. Detta skulle dock gälla endast i de fall företagaren försatts i konkurs eller måste antagas vara på obestånd.

En skadestandsregel av den föreslagna arten skulle medföra civilrättsliga problem som är svåra att helt överblicka. Bl. a. uppkommer frågan i vad mån allmänna skadestandsrättsliga grundsatser skulle gälla vid regelns tillämpning. Resegarantinämnden skulle i viss utsträckning få avgöra tvister om reseavtalets civilrättsliga innebörd, vilket inte är lämpligt. Det har heller inte påvisats att det föreligger något egentligt behov av den föreslagna skadestandsregeln. Jag har därför inte funnit skäl att i lagförslaget ta in en bestämmelse av detta slag.

I anslutning till förslaget att avbrutna resor skall få fullföljas anför utredningen att denna ordning torde kräva att det finns någon på platsen, som kan hjälpa resenärerna till rätta, träffa överenskommelse med hotellägare om gästernas kvarboende etc. Om researrangören har försatts i konkurs eller är på obestånd måste, när den konsulära representationen ej kan bistå med erforderlig hjälp, biträde åt resenärerna anlitas. Utredningen föreslår därför att garantimedel får användas för att bestrida nödvändiga kostnader för sådant biträde.

Även om, såsom jag förut anför, garantimedlen inte bör få användas för att ge resenärerna möjlighet att fullfölja en avbruten resa, torde det ibland vara nödvändigt att någon, som kan hjälpa resenärerna till rätta i samband med att en resa avbryts, finns på platsen. Jag föreslår därför att en bestämmelse om sådant biträde av den innebörd utredningen föreslagit tas in i lagen.

Det har enligt utredningen visat sig vara svårt för resegarantinämnden att från företagare erhålla erforderliga uppgifter för prövning av säkerhetens ianspråktagande, när företagaren som ställt säkerhet har försatts i konkurs eller måste antas vara på obestånd. Utredningen föreslår därför att garantimedel i detta läge får tas i anspråk för nödvändiga kostnader för utredning. Jag biträder detta förslag, som inte mött någon erinran från remissinstanserna.

6 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom handelsdepartementet upprättats förslag till resegarantilag.

Rörande de enskilda bestämmelserna i lagförslaget vill jag anföra följande.

7 Specialmotivering

Som jag redan nämnt har nuvarande lag allmänt kommit att benämnas resegarantilagen. All anledning finnes därför att i enlighet med vad utredningen föreslagit åsätta den nya lagen detta namn.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om omfattningen av skyldigheten att ställa säkerhet vid sällskapsresor. Den motsvaras i 1967 års lag liksom i utredningens förslag av 1 § första och andra styckena.

I enlighet med de överväganden som jag har redovisat i den allmänna motiveringen (5.2 och 5.3) föreskrivs att såväl anordnare som agent skall ställa säkerhet för sällskapsresor till utomnordiska länder.

I gällande lag finns inte klart angivet vid vilken tidpunkt säkerheten skall ställas. Utredningen har föreslagit att det i lagtexten uttryckligen anges när säkerheten senast skall vara ställd. Härigenom skulle de företagare som skall ställa säkerhet inte behöva sväva i tvivelsmål om när de kan börja utbjuda sina resor.

Utredningen påpekar att det från konsumentens synpunkt inte är nödvändigt att säkerheten är ställd redan när sällskapsreseverksamheten påbörjas t. ex. genom att researrangören sluter avtal med transportföretag och hotell. Avgörande bör i stället vara den tidpunkt, då sådan skada som säkerheten kan tas i anspråk för tidigast kan uppkomma. Denna tidpunkt sammanfaller med den då betalning för resan tidigast kan komma att erläggas. Detta inträffar så snart en resa börjar marknadsföras. Utredningen föreslår därför att det i lagtexten anges, att den som anordnar sällskapsresa skall ställa säkerhet hos kommerskollegium före marknadsförandet.

I enlighet med vad utredningen sålunda föreslagit föreskrivs i förevarande paragraf att säkerhet skall ställas före marknadsförandet av sällskapsresan.

2 §

I denna paragrafs *första stycke*, som motsvarar 2 § första punkten i utredningens förslag, ges en definition av begreppet sällskapsresa som överensstämmer med 1 § tredje stycket i 1967 års lag.

Andra stycket, som motsvarar 2 § andra punkten i utredningens förslag, innehåller en regel om s. k. allt-i-ett-resor i enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen. Regeln har formulerats så, att individuell resa likställs med sällskapsresa, om resan marknadsförs med i förväg uppgjort program och om priset utöver resekostnaderna innefattar kostnader för övernattnng på annan plats än på färdmedlet. Denna utformning av lagtexten innebär en redaktionell jämkning i förhållande till utredningens förslag, så att det klart framgår att resor, som specialkomponerats för varje särskild resenär, ej omfattas.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om säkerheternas beskaffenhet. Den överensstämmer med 2 § i 1967 års lag och 3 § i utredningens förslag.

4 §

I denna paragraf behandlas frågan om säkerheternas storlek. Paragrafen motsvarar 4 § första stycket i utredningens förslag och har i 1967 års lag viss motsvarighet i 3 § första stycket.

Beträffande de allmänna överväganden som ligger till grund för paragrafens bestämmelser hänvisas till vad jag anført i den allmänna motiveringen (5.5).

Enligt kommerskollegiets hittillsvarande praxis har säkerheten fastställts till belopp understigande det i lagen föreskrivna minimibeloppet endast när företagarens huvudsakliga verksamhet ej fallit under resegarantilagen utan bestått i andra aktiviteter, såsom t. ex. reguljär buss- trafik eller resebyrå- eller reseagentrörelse. Även tidningsföretag som anordnat resor för sin läsekrets, frivilliga studieförbund som anordnat resor för sina medlemmar och privatpersoner som anordnat mera tillfälliga sällskapsresor har haft möjlighet att ställa lägre säkerhet än 200 000 kr.

Förevarande paragraf innebär att kollegiet ges möjlighet att medge lättnader i kravet på säkerhet i större utsträckning, t. ex. i sådana fall då ett garantibelopp på 200 000 kr. respektive 50 000 kr. står i uppenbart missförhållande till verksamhetens omfattning.

Sveriges redareförening har med hänvisning till speciella förhållanden inom rederinäringen hemställt att svenska rederier efter ansökan skall medges undantag från reglerna om ställande av säkerhet för allt-i-ett-resor eller i varje fall från föreskriften om minimibelopp. Jag vill i denna fråga endast hänvisa till att det ankommer på kommerskollegium att pröva sådana ansökningar.

5 §

Paragrafen innehåller föreskrifter om företagens skyldighet att tillhandahålla kommerskollegium uppgifter och motsvarar 5 § i utredningens förslag. Första stycket motsvarar 3 § andra stycket i 1967 års lag.

Säkerheten bör i princip gälla för ett belopp som vid varje tillfälle motsvarar de ekonomiska åtaganden som företagaren då får anses ha iklätt sig. För att kunna pröva hur stor säkerheten enligt denna måttstock bör vara måste kommerskollegium ha tillgång till utförliga uppgifter från företagen angående reseverksamhetens art och omfattning, betalningsvillkor m. m. Dessa uppgifter behöver kollegiet få fortlöpande för att kunna pröva om säkerheten, med hänsyn till mer väsentliga förändringar i företagarens verksamhet, bör ökas eller nedsättas. I första stycket av förevarande paragraf föreskrivs därför att företagare är skyldig att i den ordning kollegiet föreskriver lämna de uppgifter om sin rörelse som är nödvändiga för prövning av säkerheten.

Med hänsyn till betydelsen, inte minst från allmänhetens synpunkt, av att uppgiftsskyldigheten fullgörs bör kollegiet kunna förelägga en försumlighetsskyldig lämpligt vite. Detta bör dock ske endast om företagaren inte efterkommer anmaning att lämna uppgiften. En bestämmelse av detta innehåll har tagits in i paragrafens *andra stycke*.

6 §

Paragrafen, som upptar bestämmelser om i vilka fall säkerhet får tas i anspråk, motsvarar 4 § i 1967 års lag samt delvis 6 och 7 §§ och 15 § andra stycket i utredningens förslag.

De allmänna överväganden som ligger till grund för paragrafens bestämmelser har jag redovisat i den allmänna motiveringen (5.7).

I första stycket första punkten föreskrivs att garantimedel får användas för återbetalning av medel, som erlagts för resa som blir inställd eller eljest icke kommer till stånd. Uttrycket "icke kommer till stånd" återfinns inte i nu gällande lag. Avsikten med detta tillägg är att göra det möjligt för en resenär att få ersättning för t. ex. en förskottsbetalning, som gjorts för en resa som ej slutligt bestämts av arrangören och sedan ej blir av. Även det fall, att en resenär betalar förskott till en agent som inte är behörig att uppbära förskott och som ej heller levererar beloppet till arrangören, med påföljd att denne vägrar resenären att medfölja på resan, faller in under bestämmelsen. Självfallet är det i ett sådant fall agentens och inte arrangörens säkerhet som skall tas i anspråk. Tilläggas kan att det ligger i sakens natur, att ersättning av garantimedel inte skall utgå, om en resenär avstår från en resa av privata skäl.

Återbetalningen i samband med resa, som inte blir av, skall inbegripa alla avgifter som inbetalats för resan, således också inbetalningar för

anslutningsresor, när dessa kan anses ingå i det beställda arrangemang-
et.

Vid avbruten resa, varom bestämmelser finns i *första stycket andra punkten*, får säkerheten liksom enligt gällande lag tas i anspråk för resenärernas uppehälle och återresa med lämpligt färdmedel. Hemresan skall anträdas vid första lämpliga tidpunkt. Resan bör vanligtvis äga rum gemensamt för hela gruppen. Lämpligt färdmedel är t. ex. flygplan som flygföretag ställer till förfogande för att fullgöra sin hemtransportskyldighet. Har utresan företagits med buss, bör i regel buss eller tåg i andra klass och inte ordinarie linjeflyg användas för återresan.

För värdet av de förmåner resenärerna gått miste om genom att resan avkortats skall de få ersättning i pengar ur garantimedlen. Det ankommer på resegarantinämnden att bestämma ersättningens storlek. Såsom en hjälpregel bör gälla att för varje dag som en resa avkortas ersättning utges med en motsvarande kvotdel av resans pris, så att om t. ex. en 14-dagarsresa avkortats 5 dagar ersättning utgår med 5/14 av resans pris. Skäliga jämkningar av denna regel måste dock göras med hänsyn till omständigheterna i de enskilda fallen. Detta kan t. ex. vara berättigat när fråga är om en resa till ett mycket avlägset färdmål.

7 §

Denna paragraf motsvarar 8 § första stycket i utredningens förslag. Den innehåller bestämmelser om vilken säkerhet som får utnyttjas, när såväl av anordnare som av agent ställd säkerhet finns. Lagrummet saknar motsvarighet i gällande rätt.

En viss omdisposition av lagtexten i förhållande till utredningens förslag har vidtagits efter påpekanden från några remissinstanser. Således föreskrivs att säkerhet, som ställts av den som förmedlar sällskapsresa, inte får utnyttjas, om anordnare ställt säkerhet av beskaffenhet att kunna tas i anspråk enligt lagen. Avsikten med denna föreskrift är att av agent ställd säkerhet inte skall få tas i anspråk, om anordnare, som är bunden av rescavtal, ställt säkerhet. Detta skulle strida mot lagens principiella uppbyggnad. Inte ens om anordnarens säkerhet ej förslår till att täcka de anspråk för vilka även agent ställt säkerhet får alltså agentens säkerhet nyttjas.

Agents säkerhet torde främst komma att utnyttjas i de fall när agenten sålt eller förmedlat utomlands anordnad resa, när agenten sålt eller förmedlat av annan företagare anordnad resa och agenten uppburit betalning helt eller delvis för resan utan att anordnaren blivit bunden av avtalet gentemot resenären samt när agenten sålt eller förmedlat resa för en här i riket verksam anordnare, som ej själv ställt säkerhet.

8 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om när anspråk på ersättning ur säkerheten senast skall framställas. Den motsvarar i huvudsak 9 § i utredningens förslag. Bestämmelsen saknar motsvarighet i gällande rätt.

Säkerhet som inte längre fyller något ändamål skall återlämnas. För att kunna återlämna säkerheten måste dock kommerskollegium först konstatera att alla som kan göra anspråk på ersättning ur garantimedlen fått gottgörelse. För att frågor om gottgörelse ej skall stå öppna under lång tid och hindra att säkerheten återställs inom rimlig tid, upptas därför i förevarande paragraf en regel av den principiella innebörden att krav på ersättning ur garantimedel skall framställas inom sex månader från den dag ersättningsanspråket uppkommit.

Lagtexten har efter påpekande från bl. a. SJ ändrats något i förhållande till utredningens förslag. Således har tidpunkten för ersättningsanspråks framställande ej i något fall gjorts beroende av tiden för företagares försättning i konkurs eller inträffade insolvens. Med den utformning lagtexten fått erhålls en tidsregel, som ej torde vålla större tillämpningssvårigheter.

Den omständigheten att framställning om ersättning inte gjorts inom den föreskrivna tidsfristen innebär givetvis inte att resenären förlorat sin rätt till ersättning av den företagare som ställt säkerheten, utan därvidlag gäller den vanliga preskriptionstiden. Vad resenären förlorar är den förmån som det innebär att få ersättning ur garantin.

9—11 §§

I dessa paragrafer, som motsvarar 10—13 §§ i utredningens förslag, ges bestämmelser om resegarantinämnden. Motsvarande bestämmelser finns nu i 5 och 6 §§ i 1967 års lag.

Då nu gällande lag tillkom existerade inte någon särskild branschförening för sällskapsresearrangörer. Researrangörerna var emellertid vid denna tid vanligtvis medlemmar i Svenska resebyråföreningen. Av denna anledning föll det sig naturligt att Svenska resebyråföreningen skulle representera företagarentresserna i den genom lagen tillskapade resegarantinämnden. Sedan lagens tillkomst har emellertid arrangörintresserna fått en egen representation genom den år 1968 bildade särskilda branschföreningen, Researrangörernas samarbetsorganisation — RTS. Utredningen anser att företrädare för RTS bör beredas plats i resegarantinämnden utan att fördenskull resebyråföreningen förlorar sin plats i nämnden. Utredningen föreslår därför att antalet partsföreträdare i nämnden bestäms till fyra, av vilka två utses bland personer som kan anses företräda konsumentintressen och två bland personer som kan anses företräda företagarentressen.

Jag delar uppfattningen att resegarantinämnden bör få en från såväl företagare- som konsumentsynpunkt mer representativ sammansättning än för närvarande. Nämnden bör lämpligen utöver ordföranden ha fyra ledamöter. I 10 § *första stycket* föreskrivs därför att nämnden består av ordförande och fyra andra ledamöter, av vilka två utses bland personer, som kan anses företräda konsumentintressen, och två bland personer, som kan anses företräda företagarintressen.

Utredningen har övervägt ett förslag i en promemoria (nr 122) från departementsutredningen om att ledamöter och ersättare i resegarantinämnden skulle förordnas av kommerskollegium. Utredningen har dock stannat för att ledamöter och ersättare liksom hittills bör förordnas av Kungl. Maj:t. Jag delar denna uppfattning. En bestämmelse av den angivna innebörden finns i 10 § *andra stycket*.

11 § *första stycket* avser nämndens beslutförhet. För att nämnden skall kunna sammanträda med kort varsel föreskrivs att nämnden är beslutför, när ordföranden och två andra ledamöter är närvarande. Vidare föreskrivs att i beslut skall delta lika antal företrädare för konsumentintressen och företagarintressen.

I 11 § *tredje stycket* föreskrivs att ordföranden ensam på nämndens vägnar kan företa förberedande åtgärd och pröva ärende av mindre vikt. Denna bestämmelse behövs för att handläggningen inte skall bli tungrodd.

12 §

I paragrafen föreskrivs att kommerskollegium verkställer de utbetalningar som nämnden beslutat. Lagrummet överensstämmer med 8 § i 1967 års lag och 15 § *första stycket* i utredningens förslag.

13 §

Paragrafen anger att kommerskollegium skall återlämna säkerhet, som icke längre fyller något ändamål. Den överensstämmer med 9 § i 1967 års lag och 16 § i utredningens förslag.

14 §

Paragrafen innehåller straffbestämmelser. Den motsvarar 10 § i 1967 års lag och 17 § i utredningens förslag.

Av agent ställd säkerhet omfattar även dennes till kommerskollegium ej anmälda åtaganden som anordnare (avsnitt 5.5). Agenten skall därför ej straffas enligt förevarande lagrum, om han underlåtit att anmäla att han även anordnat resor. Motsvarande gäller för anordnare, som ställt säkerhet i denna egenskap men som även fungerat som agent. Inte heller kan anordnare straffas för att han sedan säkerhet ställts utvidgat sin reseverksamhet utan att underrätta kommerskollegium. Kollegiet skall dock kontinuerligt följa företagarnas verksamhet och när det är

påkallat bestämma att säkerhet skall ställas med högre belopp än tidigare. Ställs då ej ytterligare säkerhet, kan straff utdömas enligt förevarande lagrum.

15 §

I första och andra styckena av denna paragraf upptas bestämmelser om talan mot beslut som meddelas enligt lagen.

Det kan ibland råda tvekan om huruvida det är agentens eller anordnarens säkerhet som skall tas i anspråk. Nämnden måste då göra en civilrättslig bedömning av frågan på grundval av det material som föreligger. Nämndens beslut måste vanligtvis fattas på kort tid. Dessa förhållanden medför att besluten i vissa fall kan komma att vila på ett underlag som inte är helt tillfredsställande. Det kan inte uteslutas att en domstol, vid vilken en mera fullständig utredning kan förebringas, i ett senare avgörande kommer till en annan slutsats. Med hänsyn särskilt till att talan inte får föras mot nämndens beslut, synes det rimligt att nämnden bör kunna förordna om sådan ändring av sitt beslut, att den säkerhet som rätteligen skulle ha svarat för en betalning också kommer att få svara därför. En bestämmelse av denna innebörd har tagits upp i tredje stycket av förevarande paragraf. Bestämmelsen, som saknar motsvarighet i gällande lag, överensstämmer med 14 § andra stycket i utredningens förslag.

16 §

Paragrafen, som innehåller bemyndigande att meddela tillämpningsföreskrifter, överensstämmer med 11 § i 1967 års lag och 18 § i utredningens förslag.

Slutbestämmelsen

Den nya lagen bör träda i kraft den 1 juli 1972, då 1967 års lag upphör att gälla.

Av ikraftträdandebestämmelserna till den gamla lagen framgår att vissa bestämmelser i den är tillämpliga även sedan giltighetstiden löpt ut för lagen i övrigt. Bl. a. gäller lagens föreskrifter även efter den 30 juni 1972 i ärenden om ianspråktagande av säkerhet, vilka anmälts till resegarantinämnden under lagens giltighetstid. När lagstiftningen nu avses bli permanent, är det rimligt att nämnden även prövar ärenden som anmäls efter den 30 juni 1972 och som avser säkerhet ställd enligt den gamla lagen. Annars kan rättsförlust uppstå för resenärerna, om en resa inställs eller avbryts omedelbart före den angivna dagen. Med hänsyn härtill föreskrivs i en övergångsbestämmelse till den nya lagen, att den gamla lagen även efter den 1 juli 1972 skall äga tillämpning på resor för vilka säkerhet ställts eller bort ställas enligt den lagen.

I den nya lagen har också tagits in en övergångsbestämmelse, som medger att frågor om ställande av säkerhet enligt den nya lagen handläggs av kommerskollegium så snart som lagen kommit ut från trycket.

8 Hemställan

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att antaga förslaget till *resegarantilag*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga

(Utredningens förslag)

Förslag till**Resegarantilag**

Härigenom förordnas som följer.

1 § Den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa som helt eller delvis marknadsföres i Sverige skall innan marknadsförandet ställa säkerhet hos kommerskollegium oavsett om resan utgår från Sverige eller annat land.

Detsamma gäller den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar sällskapsresa.

Sällskapsresa inom Sverige eller till Danmark, Finland eller Norge omfattas dock bara av skyldigheten att ställa säkerhet om i resan ingår minst tre övernattningar.

2 § Med sällskapsresa avses i denna lag resa, som utformats för en under åtminstone någon del av resan sammanhållen grupp av resenärer. Med sällskapsresa likställs annan resa om i ett gemensamt pris för resan ingår förutom resekostnaderna även kostnader för annat logi än på färdmedlet.

3 § Om kommerskollegium icke medger annat skall säkerhet bestå av en av bank eller försäkringsbolag utfärdad betalningsutfästelse, som fullgöres vid anfordran.

4 § Säkerhet skall gälla det belopp, som kommerskollegium med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning bestämmer. För anordnare av sällskapsresa och för den som försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar utom riket anordnad sällskapsresa skall säkerheten dock gälla minst 200 000 kronor samt för annan minst 50 000 kronor. Om särskilda skäl föreligger, får kollegiet fastställa säkerheten till lägre belopp eller helt efterge kravet på säkerhet.

Ställer flygföretag, med vilket anordnare av sällskapsresa slutit avtal om transport av sällskapsresenärer, säkerhet hos kollegiet för betalning av hemresa för de sällskapsresenärer vilkas utresa företaget ombesörjt, får den säkerhet, som anordnaren annars skulle ha ställt, minskas med motsvarande belopp.

5 § Företagare är skyldig att till kommerskollegium lämna de uppgifter om sin rörelse, som är nödvändiga för prövning av säkerheten. Har säkerhet ställts åligger det företagaren att i den ordning kollegiet föreskriver lämna fortlöpande uppgifter om verksamhetens omfattning och art.

Efterkommes inte anmaning att lämna sådan uppgift, får kollegiet förelägga den försumlige lämpligt vite.

6 § Säkerhet får tagas i anspråk för återbetalning av medel, vilka erlagts för deltagande i sällskapsresa, som blir inställd eller som icke kommer till stånd.

Avbrytes sällskapsresa innan den slutförts får säkerheten tagas i anspråk, om resan kan fullföljas för skälig kostnad i huvudsaklig överensstämmelse med vad som avtalats, för utgifterna härför samt eljest för utgifterna för resenärernas uppehälle och återresa med lämpligt färdmedel samt skälig ersättning till resenärerna för värdet av de förmåner som de gått miste om genom resans avkortning.

7 § Har företag som ställt säkerhet försatts i konkurs eller måste sådant företag på grund av inträffade omständigheter antagas vara på obestånd, får säkerheten vidare tagas i anspråk

1) för betalning till resenär av skadestånd på grund av att företaget uppenbarligen brustit i fullgörande av sina åtaganden enligt avtal om sällskapsresa, samt

2) för bestridande av nödvändiga kostnader för dels biträde åt resenärer när sällskapsresa avbrutits dels utredning i ärenden om ianspråktagande av säkerhet.

8 § Säkerhet, som ställts av den som försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar sällskapsresa, får tagas i anspråk bara om av anordnare ställd säkerhet ej finnes att taga i anspråk.

Av flygföretag ställd säkerhet får tagas i anspråk bara för betalning av hemresa för de sällskapsresenärer vilkas utresa företaget ombesörjt.

9 § Framställning om att säkerhet skall få tagas i anspråk skall göras inom sex månader efter det att den resa, som avses med framställningen, inställts, förklarats ej komma till stånd eller avbrutits eller, i fall som i 7 § sägs, efter det att företaget försatts i konkurs eller kommit på obestånd.

10 §. Ärenden om ianspråktagande av säkerhet prövas av en särskild nämnd, resegarantinämnden.

11 § Resegarantinämnden består av ordförande och fyra andra ledamöter, av vilka två utses bland personer, som kan anses företräda konsumentintressen, och två bland personer, som kan anses företräda företagarintressen. För varje ledamot finnes erforderligt antal ersättare. Ordföranden och ersättare för honom skall vara lagkunniga och i domarvärv erfarna.

Ledamöter och ersättare förordnas av Konungen.

12 § Resegarantinämnden är beslutförför, när ordföranden samt en företrädare för konsumentintressen och en företrädare för företagarintressen är närvarande. I beslut skall lika antal ledamöter från vardera sidan deltaga.

Ordföranden kan ensam på nämndens vägnar dels handlägga och avgöra ärenden av mindre vikt dels i övriga ärenden företaga förberedande åtgärder.

13 § Som resegarantinämndens beslut gäller den mening varom de flesta ledamöterna förenar sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

14 § Mot resegarantinämndens beslut om ianspråktagande av säkerhet får talan icke föras.

Har säkerhet tagits i anspråk för betalning ehuru annan säkerhet bort svara därför, får nämnden förordna om rättelse.

15 § Kommerskollegium verkställer de utbetalningar, som nämnden beslutat.

Medel som utbetalats får återkrävas från resenär endast om denne genom otillbörligt handlande orsakat kostnad för vilken medlen tagits i anspråk.

16 § Kommerskollegium skall återlämna säkerhet, som icke längre fyller något ändamål.

17 § Den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa, som helt eller delvis marknadsföres i Sverige, utan att säkerhet ställts innan marknadsförandet dömes, om kommerskollegium icke beslutat om eftergift, till böter eller fängelse i högst ett år.

Till samma straff dömes den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar här eller utom riket anordnad sällskapsresa om han ej ställt säkerhet och kollegiet icke beslutat om eftergift.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 5 § första stycket lämnar oriktiga uppgifter dömes till böter.

18 § Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande av kommerskollegium.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1972.

För verksamhet som bedrivs den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommer från trycket i Svensk författningssamling, får säkerhet fr. o. m. samma dag ställas hos kommerskollegium enligt denna lag och kollegiet pröva fråga om nedsättning eller eftergift av kravet på säkerhet.

Innehåll

Lagförslag	2
1 Inledning	5
2 Gällande rätt	6
3 Utredningen	
3.1 Lagstiftningens allmänna uppläggning	7
3.2 Utredningens ändringsförslag	
3.2.1 Lagstiftningens omfattning	10
3.2.2 Agents skyldighet att ställa säkerhet	11
3.2.3 Begreppet sällskapsresa	12
3.2.4 Säkerhetens belopp	13
3.2.5 Rätt för flygföretag att ställa säkerhet	14
3.2.6 Säkerhetens ianspråktagande	14
4 Remissyttrandena	
4.1 Lagstiftningens allmänna uppläggning	16
4.2 Lagstiftningens omfattning	17
4.3 Agents skyldighet att ställa säkerhet	18
4.4 Begreppet sällskapsresa	19
4.5 Säkerhetens belopp	19
4.6 Rätt för flygföretag att ställa säkerhet	20
4.7 Säkerhetens ianspråktagande	21
5 Departementschefen	
5.1 Lagstiftningens allmänna uppläggning	22
5.2 Lagstiftningens omfattning	24
5.3 Agents skyldighet att ställa säkerhet	25
5.4 Begreppet sällskapsresa	25
5.5 Säkerhetens belopp	26
5.6 Rätt för flygföretag att ställa säkerhet	27
5.7 Säkerhetens ianspråktagande	28
6 Upprättat lagförslag	31
7 Specialmotivering	31
8 Hemställan	38
<i>Bilaga</i> Utredningens förslag till resegarantilag	39